

LVAT 2017-03-20 nutartis administracinėje byloje Nr.A-389-556/2017

Ginčas šioje byloje kilo dėl mokesčių administratoriaus sprendimo, kuriuo buvo paneigta Bendrovės-pareiškėjos teisė atskaityti pirkimo PVM, sumokėtą įsigijus nekilnojamąjį turtą iš kitos bendrovės-kontrahentės.

Teismas, vadovaudamasis suformuota praktika, konstatavo, kad teisė į PVM atskaitą, kai egzistuoja tiek materialios, tiek formalios sąlygos jai atsirasti, gali būti nesuteikta (apribota) tuo atveju, kai apmokestinamasis asmuo, siekiantis pasinaudoti teise į atskaitą, žino (turi žinoti), kad dalyvauja sandoryje, susijusiame su sukčiavimu PVM. Šią teisiškai reikšmingą aplinkybę objektyviais įrodymais privalo pagrįsti mokesčių administratorius. Ji gali būti konstatuota tik objektyviai įvertinus realų nagrinėjamų sandorių pobūdį, jų prasmę, turinį ir paskirtį; sudarymo priežastis ir ekonominį kontekstą; taip pat pirkėjo ir pardavėjo veiksmus, turimus skolinius įsipareigojimus tiek sandorių metu, tiek iki ir po jų sudarymo; atsiskaitymo už sandorius formas; tiekiamų prekių ir teikiamų paslaugų pobūdį; teisinius, ekonominius, asmeninius sandoriuose dalyvaujančių subjektų ryšius ir pan. (LVAT 2013-02-05 nutartis administracinėje byloje Nr.A-602-705/2013).

Teismas pabrėžė, kad Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, jog apmokestinamajam asmeniui iš tiesų gali būti atsisakyta suteikti teisę į atskaitą, tačiau tik jeigu atsižvelgiant į objektyvius įrodymus nustatyta, kad šis apmokestinamasis asmuo, kuriam patiektos prekės ar suteiktos paslaugos, dėl kurių norima pasinaudoti teise į atskaitą, žinojo ar turėjo žinoti, kad įsigydamas šias prekes ar paslaugas jis dalyvauja sandoryje, susijusiame su tiekėjo ar kito ūkio subjekto, dalyvaujančio šių tiekimų ar paslaugų grandinės pirkimo ar pardavimo sandoryje, atliktu „sukčiavimu PVM“ (žr. Teisingumo Teismo sprendimų bylose Axel Kittel ir Recolta Recycling 56-61 punktus ir Mahageben ir David 45 punktą).

Šiame mokesčiniame ginče nesąžiningumo aplinkybė grįsta tuo, kad: abi bendrovės ilgą laiką vykdė bendrą ūkinę veiklą; nekilnojamojo turto sandoriuose bendrovės atstovavo giminystės ryšiais susiję asmenys, kurie tuo pačiu metu arba atskirais laikotarpiais dirbo abiejose bendrovėse, joms vadovavo, buvo akcininkais, tarp bendrovių buvo paskolinių santykių. Teismas padarė išvadą, kad Bendrovė-pareiškėja žinojo (turėjo žinoti) apie kitos bendrovės nemokumą, be to pastaroji bendrovė ginčo santykių metu jau turėjo mokesčių nepriemokų, kurios vėliau didėjo. Veiklos vykdymo metu Bendrovė-kontrahentė pirmenybę teikė ne mokesčių, įskaitant PVM mokėjimui, bet kitoms prievolėms įvykdyti, apie ką, kaip matyti iš bylos aplinkybių, aiškiai žinojo Bendrovė-pareiškėja. Atitinkamai ši aplinkybė leidžia daryti išvadą, kad pareiškėja sudarydama ginčo sandorius su minėta bendrove žinojo, jog pastaroji nevykdys (sąmoningai vengs vykdyti, atidėlios vykdymą ir pan.) iš šių sandorių kylančias mokesčines prievoles, kad pardavimo PVM, apskaičiuoto nuo ginčo sandorių apmokestinamosios vertės, minėta bendrovė valstybės biudžetą nesumokės. Tokie bendrovės-kontrahentės veiksmai šiuo konkrečiu atveju vertintini kaip tikslinga veikla siekiant išvengti su PVM susijusių prievolių, kas, teisėjų kolegijos nuomone, patenka į sukčiavimo sąvoką PVM prasme.

Taigi pareiškėja žinojo (turėjo žinoti) apie prieš tai aptartas bendrovės-kontrahentės ginčo laikotarpiu vykdytos veiklos aplinkybes, t. y. ir tai, jog pastaroji nesumokės į valstybės biudžetą nuo ginčo apmokestinamųjų sandorių mokėtinų PVM sumų bei vengs jų mokėjimo, t. y. veikė nesąžiningai. Pastarojo pobūdžio vertinimą pagrindžia pareiškėjos ir bendrovės-kontrahentės tarpusavio ryšius atskleidžiančios aplinkybės, kurios yra išsamiai išdėstytos mokesčių administratoriaus surašytuose dokumentuose.

Teismas, apibendrinęs išdėstytas faktines aplinkybes ir teismų praktiką, padarė išvadą, kad mokesčių administratorius nagrinėjamu atveju vertino pareiškėjos sąžiningumą ir įrodė, jog pareiškėja žinojo ar galėjo žinoti, jog sandoriai, kuriais remiamasi siekiant pagrįsti teisę į PVM atskaitą, susiję su bendrovės-kontrahentės atliekamu sukčiavimu.